STICHTING TOT BEHOUD VAN MONUMENTEN IN DE GEMEENTE SÚDWEST-FRYSLÂN

BEGROTING 2027

EN MEERJARENRAMINGEN 2028 - 2030

De Waag Makkum

BEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMINGEN 2028 - 2030

Inhoud

1. Algemeen 5
2. Begroting 2027 en meerjarenramingen 2028 t/m 2030 11
3. Toelichting begroting 2027 en meerjarenramingen 12
4. Resultaten en reservepositie begroting 2027 c.a. 20
5. Vaststelling begroting 2027 en meerjarenramingen 2028 t/m 2030 21

1. Algemeen

1.1 De Stichting

De Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest-Fryslân is opgericht op 1 januari 2011 en ontstaan uit de voormalige Stichtingen tot behoud van monumenten in de gemeenten Bolsward, Nijefurd en Wûnseradiel. De stichting heeft haar zetel in de gemeente Súdwest-Fryslân.

De doelstelling van de stichting is (art. 2 lid 1 van de statuten):

- Het bevorderen van de instandhouding van monumenten als bedoeld in de Monumentenwet 1988 en/of de gemeentelijke Erfgoedverordening, voor zover gelegen binnen de grenzen van de gemeente Súdwest-Fryslân.
- Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het genoemde onder a. in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.
- Het beheren van de monumenten.

Dit doel moet onder meer worden verwezenlijkt door (art. 2 lid 2 van de statuten):

- Het in juridische eigendom verwerven van monumenten als hiervoor omschreven.
- Het (doen) restaureren en onderhouden van de verworven monumenten.
- Nauw contact te onderhouden met de verantwoordelijke gemeentebestuurders van de gemeente Súdwest-Fryslân.
- Het vergroten van het draagvlak onder de bevolking voor de monumenten.
- De verwerving van geldmiddelen.
- Alle andere wettige middelen die voor het doel bevorderlijk kunnen zijn.

Op 22 september 2022 zijn de statuten van de stichting aangepast. Deze voldoen nu aan hetgeen is bepaald in de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen.

1.2 Geldmiddelen

De geldmiddelen van de stichting bestaan uit (art. 3 van de statuten):

- Inkomsten uit de verhuur van de eigendommen van de Stichting.
- Opgenomen leningen van gelden.
- Subsidies en donaties.
- Alle middelen die de stichting door erfstelling, legaat, schenking of iedere andere wijze verkrijgt.
- Alle andere verkrijgingen en baten.

1.3 Boekjaar en jaarstukken

Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar. De penningmeester stelt jaarlijks een begroting voor het nieuwe jaar op en legt jaarlijks uiterlijk voor 1 april rekening en verantwoording af aan het bestuur van het door hem/haar gevoerde beheer.
Met ingang van het boekjaar 2023 is een verklaring van een accountant bij de jaarstukken door de gemeente Súdwest-Fryslân verplicht gesteld.

Klokkenstoel Skarl

1.4 Huishoudelijk reglement

Na aanpassing van de statuten in 2022 moest ook het huishoudelijk reglement worden gewijzigd. Het aangepaste huishoudelijk reglement is ter goedkeuring voorgelegd aan burgemeester en wethouders van de gemeente Súdwest-Fryslân.
In het huishoudelijk reglement zijn onder meer bepalingen opgenomen inzake:

- het rooster van aftreden van bestuursleden.
- het aanbieden van de begroting, tussentijdse rapportage en de jaarstukken aan het bestuur.
- het instellen van een commissie voor bepaalde taken.
- de inkoop en aanbesteding.
- de vrijwilligers van de stichting.

1.5 Overige zaken

Adressering en werkplek
Het postadres van de stichting is: Postbus 138, 8600 AC Sneek. De gemeente heeft in het gemeentekantoor in Sneek een gratis werkplek voor onze stichting ter beschikking gesteld.

Inschrijving Kamer van Koophandel
De stichting is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 51616009.

Belastingdienst/ANBI
De Belastingdienst heeft de stichting met ingang van 1 januari 2011 aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De aanmerking geldt voor onbepaalde tijd; echter de Belastingdienst kan controleren of (nog) aan de voorwaarden wordt voldaan.

Vrijwilligers
Voor de stichting verrichten een flink aantal vrijwilligers hand- en spandiensten. Op basis van de vrijwilligersregeling wordt aan deze vrijwilligers een kostenvergoeding verstrekt. Het gaat hierbij om beheerstaken ten aanzien van objecten, notuleren van de vergaderingen van het bestuur, de uitvoering van de financieel/administratieve werkzaamheden van de stichting en het bijhouden van de website e.d.

Website
Op de website van de stichting (www.stichtingmonumentenswf.nl) is veel informatie opgenomen met betrekking tot onze stichting, de monumenten, actuele ontwikkelingen en de verhuur van de Broerekerk.

Broerekerk Bolsward

1.6 Objecten

Op het moment van schrijven heeft de stichting 25 objecten in eigendom. In onderstaande opsomming wordt ervan uitgegaan dat eind 2026 ook de Martinitoren in Bolsward en de Waag in Makkum in eigendom zijn verkregen.
Het gaat dan om de volgende 27 objecten:

Registergoed	Adres	Postcode
Bolsward – Broerekerk	Broereplein 10	8701 JC
Bolsward – Martinitoren	Groot Kerkhof 26	8701 HG
Burgwerd – kerktoren	Kerkhof 1	8742 KT
Easterwierrum – kerktoren	Tsjerkebuorren 7	9021 CH
Ferwoude – dakruiter	Buren 2	8761 PC
Folsgare – kerktoren	Tsjaerddyk 53	8773 KN
Gaast – dakruiter	Zeedijk 9	8757 JV
Gauw – kerktoren	Boeijengastrjitte 43	8627 SE
Hartwerd – Amerikaanse windmotor	Bij Oldeclooster 6	8741 KC
Hindeloopen – kerktoren	Kerkstraat 1	8713 KG
IJlst – kerktoren	Eegracht 48	8651 EG
Iens – kerktoren	Van Burmaniawei 3	8733 EP
Indijk – klokkenstoel en kerkhof	Bij nr. 6	8553 MP
Koudum – kerktoren	Smidsweg 2	8723 BD
Makkum – Waag	Waagsteeg 3	8754 ET
Molkwerum – kerktoren	Tsjerkestrjitte 14	8722 HJ
Nijland – kerktoren	Tsjerkegrêft 2	8771 SJ
Parrega – kerktoren	Kerkbuurt 3	8763 MK
Pingjum – kerktoren	Grote Buren 8	8749 GE
Skarl – klokkenstoel	Bij Skarl 9	8721 EX
Smallebrugge – klokkenstoel en kerkhof	Smelbrêge bij nr. 2	8552 MN
Tjerkwerd – Amerikaanse windmotor Jousterp	Jousterperweg 8	8765 PD
Warns – kerktoren	Buorren 37	8721 GN
Witmarsum – korenmolen	Molenweg 43 A	8748 CN
Workum – toren	Merk 6	8711 CL
Workum – vuurtoren	Hylperdyk 4	8711 HJ
Ypecolsga – klokkenstoel	Ypecolsga nr. 14	8554 RD

1.7 Verzekering

De objecten van de stichting zijn verzekerd bij Donatus te Rosmalen op basis van de Comfort Monumentenverzekering met zoveel mogelijk toepassing van de vorkconstructie. Voor de Broerekerk geldt een subliemverzekering. Dit houdt in dat eventuele schade voor 100% wordt vergoed.
Gedurende het jaar 2026 bleek dat de aansprakelijkheidsverzekering voor de objecten niet op orde was. Er was alleen voor de Broerekerk een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Met ingang van 1 juli is dit hersteld. Dit betekent wel dat de premie voor deze verzekering is gestegen naar een bedrag van ruim € 4.500 op jaarbasis.

1.8 Verhuur objecten

De Broerekerk in Bolsward wordt regelmatig verhuurd. Voor deze verhuur zijn regels vastgelegd. Deze worden periodiek bekeken en eventueel aangepast.
De Broerekerk in Bolsward wordt zeer regelmatig incidenteel verhuurd. Voor deze verhuur zijn regels vastgelegd. Deze regels worden periodiek bekeken en eventueel aangepast.
Het bijgebouw bij de molen in Witmarsum en de vuurtoren in Workum zijn permanent verhuurd aan vaste huurders.

1.9 Instandhouding

1.9.1 Onderhoudsplannen

Ten behoeve van het beheer en onderhoud van de registergoederen zijn/worden instandhoudingsplannen voor een periode van zes jaar opgemaakt. In de kosten zijn onder meer opgenomen de kosten voor onderhoud/restauratie, indirecte kosten, onvoorzien, directiekosten, verzekering, indexering en omzetbelasting.
De instandhoudingsplannen betreffen:

Object	Periode
Bolsward – Broerekerk	2026 – 2031
Bolsward – Martinitoren	2024 – 2029
Burgwerd – kerktoren	2026 – 2031
Easterwierrum – kerktoren	2022 – 2027
Ferwoude – dakruiter	2026 – 2031
Folsgare – kerktoren	2026 – 2031
Gaast – dakruiter	2026 – 2031
Gauw – kerktoren	2026 – 2031
Hartwerd – Amerikaanse windmotor	2026 – 2031
Hindeloopen – kerktoren	2023 – 2028
IJlst - kerktoren	2026 – 2031
Iens - kerktoren	2022 – 2027
Indijk – klokkenstoel en kerkhof	2026 – 2031
Koudum – kerktoren	2023 – 2028
Makkum – Waag	2022 – 2027
Molkwerum – kerktoren	2023 – 2028
Nijland - kerktoren	2026 – 2031
Parrega – kerktoren	2026 – 2031
Pingjum – kerktoren	2026 – 2031
Skarl – klokkenstoel	2026 – 2031
Smallebrugge – klokkenstoel en kerkhof	2026 – 2031
Tjerkwerd – Amerikaanse windmotor Jousterp	2026 – 2031
Warns – kerktoren	2023 – 2028
Witmarsum – korenmolen	2026 – 2031
Workum – toren	2024 – 2029
Workum – vuurtoren	n.v.t.
Ypecolsga – klokkenstoel	2026 – 2031

1.9.2 Subsidieregeling voor instandhouding (rijks)monumenten

Vanaf 1 februari tot en met 31 maart kan elk jaar een beroep worden gedaan op de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim) voor rijksmonumenten die niet in gebruik zijn als woning. Ook groene en archeologische monumenten vallen onder deze regeling (bijv. begraafplaatsen). De vuurtoren in Workum valt onder de categorie 'woonhuis', zodat voor dit object geen aanspraak kan worden gemaakt op een bijdrage uit de Sim-regeling.
De subsidieregeling is bestemd voor reguliere onderhoudskosten op basis van een 6-jarig onderhoudsplan. De subsidie is maximaal 50% van de subsidiabele kosten.
De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) beoordeelt de subsidieaanvragen, wijst ze toe of af en verdeelt het beschikbare budget. Gedurende de instandhoudingsperiode worden jaarlijkse voorschotten op de subsidie verstrekt. Het voorschot is 15% van de subsidie per jaar, gedurende 6 jaar. De laatste 10% van de subsidie wordt uitbetaald na de behandeling van een aanvraag tot subsidievaststelling, als het instandhoudingsplan overeenkomstig plan is uitgevoerd. Een uitzondering hierop is dat wanneer de subsidie minder is dan € 25.000, het voorschot in het eerste jaar 25% is in plaats van 15%.

1.9.2.1 Subsidiabele kosten

Alleen de kosten voor regulier onderhoud, zoals schilderwerk of plaatselijk herstel van houtwerk, komen in aanmerking voor instandhoudingssubsidie. Daarnaast moeten de werkzaamheden technisch noodzakelijk zijn, sober en doelmatig, en gericht op maximaal behoud van aanwezige monumentale waarden, in het bijzonder de historische materialen en constructies.
De werkzaamheden moeten:

- deel uitmaken van een 6-jarig instandhoudingsplan *en*
- bijdragen aan maximaal behoud van de monumentale waarden van het betreffende rijksmonument *en*
- over een periode van zes jaar gezien boven de norm van de subsidiabele kosten uitkomen (veelal minimaal € 6.000).

Voor molens, die meer onderhoud vergen, zijn de maximale subsidiabele kosten € 95.000. De reguliere subsidie is maximaal € 47.500 per molen.

1.9.2.2 Herbouwwaarde

De toekenning van de subsidie in het kader van de Sim-regeling is gekoppeld aan de herbouwwaarde van een gebouwd monument, behalve bij molens en groene monumenten. Onder de herbouwwaarde wordt verstaan de kosten die moeten worden gemaakt om een gebouw weer in zijn oorspronkelijke staat op te bouwen. Dit geldt voor de torens, klokkenstoelen en de Broerekerk.
De maximale subsidiabele kosten zijn bij gebouwde monumenten over de gehele periode van 6 jaar maximaal 3% van de herbouwwaarde van het betreffende monument. Het Rijk stelt dat uit onderzoek is gebleken dat een ½% op jaarbasis voldoende is om noodzakelijk onderhoud uit te voeren. Onze ervaringen zijn anders, omdat veelal een steiger noodzakelijk is om het onderhoud uit te voeren. De bouw van een steiger slokt relatief veel van het budget op.
Voor groene monumenten, zoals begraafplaatsen, gelden specifieke normbedragen voor de maximale subsidie.

1.9.3 Subsidieregeling monumenten Fryslân

Naast de Sim-regeling van het Rijk heeft ook de provincie Fryslân een subsidieregeling voor de instandhouding van monumenten (SUMO). Subsidie kan worden aangevraagd voor activiteiten die passen binnen de onderdelen:

- Restauratie van en restauratie bij herbestemming van rijksmonumenten.
- Onderhoud van rijksmonumentale molens.
- Plankosten.

Aanvragen voor alle onderdelen moeten worden ingediend bij Gedeputeerde Staten tijdens de aanvraagperiode. De beschikbare subsidie wordt verdeeld op volgorde van binnenkomst van de aanvragen. In 2025 is een aanvraag gedaan voor de drie molens die onze stichting in bezit heeft. Deze aanvraag is gehonoreerd en geldt voor de periode 2026 – 2031.

1.9.4 Vuurtoren Workum

De vuurtoren van Workum is een rijksmonument (nr. 39453). Het object, met een huis tegen de witte vierkante toren, is verhuurd aan de stichting It Tointsje Leech. Deze stichting heeft tot doel het in stand houden van het natuurgebied Workumer Nijlân met de voormalige vuurtoren.
Het beleid van It Tointsje Leech is erop gericht om, samen met de bewoners, invulling te geven aan wonen en leven op de wijze van een (min of meer zelfvoorzienend) zogeheten *croftersbestaan*.

Vuurtoren Workum

1.10 Financieel perspectief

De komende begrotingsperiode staan er voor enkele van onze eigendommen een aantal grote investeringen op het programma die een flinke aanslag betekenen op de financiële positie van onze stichting. Een en ander is noodzakelijk om de eigendommen in optimale conditie te houden.
Het gaat om de volgende werkzaamheden:

Omschrijving	Jaar		Bedrag
Bolsward – Martinitoren, onderhoud toren	2027	€	60.000
Bolsward – Martinitoren, revisie klokken en uurwerk- en luidinstallatie	2027	€	130.000
Easterwierrum – kerktoren, onderhoud	2027	€	45.000
Makkum – Waag, schilderwerk	2027	€	25.000
Hindeloopen – kerktoren, schilderwerk	2028	€	35.000
Hartwerd en Tjerkwerk - Amerikaanse windmotoren, onderhoud	2028	€	50.000
Koudum – kerktoren, schilderwerk	2028	€	28.000
Ferwoude en Gaast – dakruiters, schilderwerk	2029	€	38.000
Witmarsum – korenmolen, schilderwerk	2029	€	45.000
Workum – toren, metselwerk	2029	€	130.000

Tezamen met het normale reguliere klein onderhoud levert dit voor de begrotingsperiode 2027 – 2030 een nadelig saldo op van bijna € 300.000. Daarbij komt nog dat ook over 2026 een nadelig saldo wordt verwacht van bijna € 110.000.
Dit alles maakt dat op de onderhoudsreserve een flinke aanslag moet worden gedaan. Naar verwachting daalt de onderhoudsreserve van € 843.000 eind 2025 naar € 425.000 eind 2030.

Ondanks deze daling is onze financiële positie dan nog steeds goed te noemen.

Kerktoren Workum

2. Begroting 2027 en meerjarenraming 2028 – 2030

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
BATEN:						
Algemene subsidies en bijdragen	181.022	170.800	207.845	207.345	206.845	206.345
Object-gebonden subsidies en bijdragen	131.965	70.256	117.284	117.997	165.124	75.125
Totale baten	312.987	241.056	325.129	325.342	371.969	281.470
LASTEN:						
Algemeen	45.054	64.750	69.925	69.950	69.950	69.950
Instandhouding – Simsubsidiabel	157.728	222.516	403.680	172.280	320.430	73.830
Instandhouding – Niet-Simsubsidiabel	72.820	44.700	57.460	57.460	72.960	57.460
Onvoorzien	-	18.750	27.000	27.000	27.000	27.000
Totale lasten	275.602	350.716	558.065	326.690	490.340	228.240
Resultaat (baten -/- lasten)	**37.385**	**- 109.660**	**- 232.936**	**- 1.348**	**- 118.371**	**53.230**

3. Toelichting begroting 2027 en meerjarenramingen

BATEN:

Algemene subsidies en bijdragen

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Algemene subsidie Súdwest-Fryslân	163.300	163.300	200.345	200.345	200.345	200.345
Donaties						
Rente	17.722	7.500	7.500	7.000	6.500	6.000
Totaal	181.022	170.800	207.845	207.345	206.845	206.345

Algemene subsidie Súdwest-Fryslân
De basis voor de gemeentelijke subsidie 2027 is de toegekende subsidie 2026 van € 172.845 vermeerderd met een ophoging als gevolg van de overname van de Martinitoren in Bolsward (€ 20.000) en het in eigendom verkrijgen van de Waag in Makkum (€ 7.500).

Rente
Er wordt uitgegaan van een beperkte rente van 1½% op de spaarrekening, die jaarlijks lager uitvalt door het inhalen van uitgesteld onderhoud.

Objectgebonden subsidies en bijdragen

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Verhuur	23.500	15.250	15.850	15.850	15.850	15.850
Sim-regeling	71.628	71.459	82.993	80.729	79.285	79.294
Afrekening Sim-regeling	883		5.814	2.618	9.171	
Provinciale bijdragen	12.000	5.325	4.664	4.664	4.664	4.664
Bijdragen van derden	6.582		15.000			
Mutatie Voorzieningen	15.409	- 27.516	- 10.706	10.467	47.194	- 28.852
Overige bijdragen	1.963	5.738	3.669	3.669	8.960	4.169
Totaal	131.965	70.256	117.284	117.997	165.124	75.125

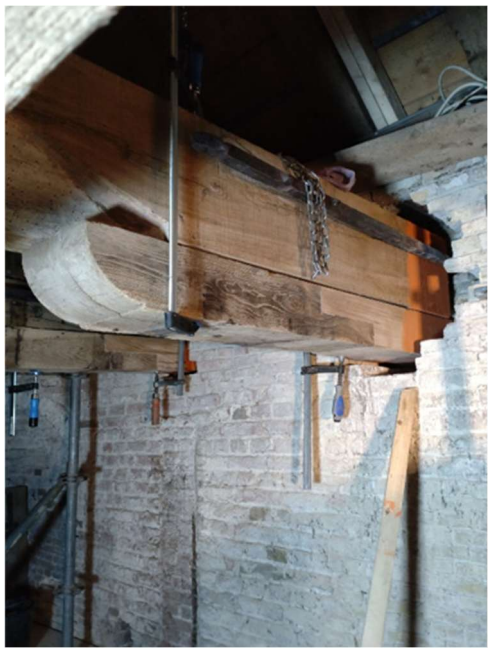
Verhuur
Deze post is als volgt samengesteld:

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bolsward - Broerekerk	20.250	11.000	12.500	12.500	12.500	12.500
Witmarsum - molen (bijgebouw)	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Workum - toren		1.000				
Workum - vuurtoren	1.750	1.750	1.850	1.850	1.850	1.850
Totaal	23.500	15.250	15.850	15.850	15.850	15.850

Sim-regeling

Voor de diverse objecten zijn de volgende bedragen opgenomen. Hierbij is rekening gehouden met de verlaging van de subsidie van 60% naar 50% voor nieuw ingaande subsidieperioden vanaf 2025.

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bolsward – Broerekerk	5.604	9.150	8.097	8.097	8.097	8.097
Bolsward – Martinitoren			13.193	13.193	13.193	13.193
Burgwerd – kerktoren	3.941	3.918	3.526	3.526	3.527	3.526
Easterwierrum – kerktoren	2.889	2.889	2.889	2.405	2.405	2.405
Ferwoude – dakruiter	700	920	828	828	828	828
Folsgare – kerktoren	2.354	665	598	599	598	599
Gaast – dakruiter	701	665	828	828	828	828
Gauw – kerktoren	2.011	596	536	536	536	537
Hartwerd – Amerikaanse windmotor	1.470	4.161	3.120	3.120	3.120	3.120
Hindeloopen – kerktoren	6.480	6.127	6.480	6.480	6.127	6.127
IJlst – kerktoren	3.056	2.434	2.190	2.191	2.191	2.191
Iens – kerktoren	1.377	1.377	1.377	1.145	1.145	1.145
Indijk – klokkenstoel/kerkhof	830	1.200	775	776	775	777
Koudum – kerktoren	3.099	3.099	3.099	3.099	2.580	2.580
Makkum – Waaggebouw			4.455	2.900	2.900	2.900
Molkwerum – kerktoren	1.599	1.599	1.599	1.599	1.330	1.330
Nijland – kerktoren	2.701	1.431	1.288	1.288	1.288	1.289
Parrega – kerktoren	3.146	712	641	641	641	642
Pingjum – kerktoren	3.989	1.384	1.245	1.246	1.245	1.246
Skarl – klokkenstoel	207	242	215	215	215	216
Smallebrugge – klokkenstoel/kerkhof	1.029	837	791	791	792	791
Tjerkwerd – Amerikaanse windmotor	4.662	6.407	5.437	5.438	5.437	5.438
Warns – kerktoren	1.799	1.799	1.799	1.799	1.500	1.500
Witmarsum – korenmolen	5.400	7.185	5.437	5.438	5.437	5.438
Workum – toren	12.335	12.335	12.335	12.335	12.335	12.335
Ypecolsga – klokkenstoel	249	327	215	216	215	216
Totaal	71.628	71.459	82.993	80.729	79.285	79.294

Afrekening Sim-subsidie

Na afloop van de subsidieperiode wordt de Sim-subsidie afgerekend. De raming hiervoor is:

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bolsward – Broerekerk	3.736					
Bolsward - Martinitoren					8.795	
Burgwerd – kerktoren	2.627					
Easterwierrum – kerktoren			1.926			
Ferwoude – dakruiter	466					
Folsgare – kerktoren	- 6.248					
Gaast – dakruiter	467					
Gauw – kerktoren	1.341					
Hartwerd – Amerikaanse windmotor	980					
Hindeloopen – kerktoren				- 880		
IJlst – kerktoren	- 429					
Iens – kerktoren			918			
Koudum – kerktoren				1.233		
Makkum – Waag			2.970			
Molkwerum – kerktoren				1.066		
Parrega – kerktoren	- 9.346					
Pingjum – kerktoren	2.659					
Tjerkwerd – Amerikaanse windmotor	2.634					
Warns – kerktoren				1.199		
Witmarsum – korenmolen	1.996					
Workum – toren	.	.	.	.	376	.
Totaal	883	-	5.814	2.618	9.171	-

Provinciale bijdragen

Indien mogelijk wordt er bij de provincie Fryslân een bijdrage gevraagd voor de instandhouding van de in eigendom zijnde objecten. Het gaat hier om de onderstaande objecten:

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Burgwerd – toren	12.000					
Hartwerd – Amerikaanse windmotor		1.248	1.040	1.040	1.040	1.040
Tjerkwerd – Amerikaanse windmotor		1.922	1.812	1.812	1.812	1.812
Witmarsum – korenmolen	.	2.155	1.812	1.812	1.812	1.812
Totaal	12.000	5.325	4.664	4.664	4.664	4.664

Bijdragen derden

In voorkomende gevallen worden bij derden bijdragen gevraagd voor de instandhouding van de in eigendom zijnde objecten. Zodra voor een project een concrete toezegging is ontvangen wordt die in de begroting opgenomen. Voor de lopende begrotingsperiode zijn alleen voor de renovatie van het object Bolsward – Martinitoren in 2027 enkele concrete toezeggingen voor in totaal € 15.000 ontvangen.

Mutatie voorzieningen

Gelet op de Sim-subsidiabele instandhoudingskosten en gelet op de subsidies en bijdragen worden bedragen ‘geparkeerd’ op de Voorziening vooruit ontvangen subsidies. Op het moment van uitvoering van de werkzaamheden worden de hiervoor gereserveerde bedragen in de exploitatie opgenomen. Dit geldt alleen voor de Sim-bijdragen die aan het einde van de 6-jaarlijkse periode moeten worden afgerekend.

Voor de lopende begrotingsperiode gaat het om de volgende objecten:

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bolsward – Broerekerk	4.505					
Bolsward - Martinitoren						- 4.500
Burgwerd – kerktoren	10.988	- 318				
Easterwierrum – kerktoren	- 796	- 1.479	2.275	- 1.355	- 1.780	- 1.730
Ferwoude – dakruiter		- 320				
Folsgare – kerktoren	3.887					
Gauw – kerktoren		- 171				
Hindeloopen – kerktoren	- 5.389	- 5.407	3.120	14.287	- 5.127	- 5.577
IJlst – kerktoren		- 559				
Iens – kerktoren		- 567				
Indijk – klokkenstoel		- 77				
Koudum – kerktoren	- 1.513	- 2.649	- 2.139	12.318	- 1.780	- 2.205
Makkum – Waag				- 2.150	- 1.600	- 2.150
Molkwerum – kerktoren	2.129	- 1.089			- 580	- 905
Nijland – kerktoren	3.537					
Parrega – kerktoren	9.513	- 287				
Pingjum – kerktoren		- 846				
Tjerkwerd – Amerikaanse windmotor			- 1.402	1.402		
Warns – kerktoren	- 158				- 500	- 825
Witmarsum – korenmolen		- 2.372	- 775	- 2.825	5.972	
Workum – toren	- 11.294	- 11.375	- 11.785	- 11.210	52.589	- 10.960
Totaal	15.409	- 27.516	- 10.706	10.467	47.194	- 28.852

Overige bijdragen

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Hartwerd – vergoeding hulpbemaling	422	410	440	440	440	440
Smallebrugge – onderhoudsbijdrage	1.119	4.918	2.789	2.789	8.080	3.289
Tjerkwerd – vergoeding hulpbemaling	422	410	440	440	440	440
Totaal	1.963	5.738	3.669	3.669	8.960	4.169

De stichting ontvangt als molenbeheerder jaarlijks een hulpbemalingsvergoeding van Wetterskip Fryslân. Het gaat om de Amerikaanse windmotor nabij Hartwerd en de Amerikaanse windmotor Jousterp nabij Tjerkwerd. Deze bijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd. De dr. L.A. Bumastichting vergoedt alle niet-subsidiabele kosten voor de klokkenstoel en de begraafplaats Smallebrugge.

LASTEN:

Algemeen

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Technische ondersteuning	34.570	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Bestuurskosten	2.117	4.150	4.580	4.580	4.580	4.580
Algemene kosten	8.367	10.600	15.345	15.370	10.370	15.370
Totaal	45.054	64.750	69.925	69.950	69.950	69.950

Technische ondersteuning
Net als voor het jaar 2025 moet een raming van € 50.000 ruim voldoende zijn.

Bestuurskosten
Onder de bestuurskosten is het onderstaande meegenomen:

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Vrijwilligersvergoeding bestuursleden	1.050	1.050	1.260	1.260	1.260	1.260
Vrijwilligersvergoeding notulering	505	600	720	720	720	720
Contributies lidmaatschappen	300	250	350	350	350	350
Overige bestuurskosten	262	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250
Totaal	2.117	4.150	4.580	4.580	4.580	4.580

Gezien de inflatie van de afgelopen jaren is een aanpassing van de vrijwilligersvergoedingen op zijn plaats.
De overige bestuurskosten bestaan uit vergaderkosten, representatie, enz.

Algemene kosten

Onder de algemene kosten is het volgende meegenomen:

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
CAR-verzekering	907	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
WA-verzekering objecten	115	125	4.500	4.500	4.500	4.500
Postbus	323	325	350	375	375	375
Algemene kosten vrijwilligers	376	500	600	600	600	600
Website	360	500	550	550	550	550
Vrijwilligersvergoedingen	1.475	1.600	1.770	1.770	1.770	1.770
Accountant	4.182	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Bankkosten	297	350	375	375	375	375
Overige algemene kosten	332	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal	8.367	10.600	15.345	15.370	15.370	15.370

Instandhouding – Simsubsidiabel

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Onderhoud	87.173	209.220	238.500	156.700	304.750	46.250
Onderhoud begraafplaatsen	3.680	3.746	3.930	3.930	3.930	3.930
Bliksembeveiliging	570	1.400	800	1.200	800	1.200
Brandblusvoorzieningen	182	450	450	450	450	450
Klokken, uurwerk- en luidinstallaties	60.615	6.200	155.750	6.250	6.250	6.250
Monumentenwacht	5.508	1.500	4.250	3.750	4.250	15.750
Totaal	157.728	222.516	403.680	172.280	320.430	73.830

Onderhoud

Het onderhoud van het deel van de objecten dat onder de Sim-regeling valt betreft:

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bolsward – Broerekerk	31.683	90.580	4.000	1.000	14.000	1.500
Bolsward – Martinitoren			60.000	7.500	7.500	7.500
Burgwerd – kerktoren	9.617	6.700	500	1.000	500	1.100
Easterwierrum – kerktoren		1.000	45.000	1.000	1.000	1.000
Ferwoude – dakruiter		900	500	500	17.500	500
Folsgare – kerktoren		7.630	7.750	250	250	250
Gaast – dakruiter		1.000	500	500	20.000	500
Gauw – kerktoren		600	6.000	500	500	500
Hartwerd – Amerikaanse windmotor	3.976	16.000	500	24.000	4.000	500
Hindeloopen – kerktoren		600	14.500	35.000	500	500
IJlst – kerktoren	587	3.400	5.000	500	25.000	1.300
Iens – kerktoren		250	1.000	18.000	500	500
Indijk – klokkenstoel en kerkhof	718	750	250	2.350	1.000	500
Koudum – kerktoren	1.725	500	500	27.500	500	500
Makkum – Waag			25.000	1.500	1.500	1.500
Molkwerum – kerktoren	22.872	500	500	500	500	500
Nijland – kerktoren	7.800	3.525	500	500	500	500
Parrega – kerktoren	1.496	500	11.000	500	500	500
Pingjum – kerktoren		725	500	500	500	10.500
Skarl – klokkenstoel		1.175	150	150	8.500	150
Smallebrugge – klokkenstoel/kerkhof		2.700	250	250	5.000	250
Tjerkwerd – Amerikaanse windmotor	4.691	15.285	5.600	25.200	18.500	6.200
Warns – kerktoren		15.500	16.000	1.000	1.000	1.000
Witmarsum – korenmolen		9.400	9.000	5.000	45.000	6.500
Workum – toren	2.008	1.000	1.000	1.000	130.000	1.000
Ypecolsga – klokkenstoel	.	29.000	23.000	1.000	500	1.000
Totaal	87.173	209.220	238.500	156.700	304.750	46.250

Onderhoud begraafplaatsen

De geraamde kosten zijn ontleend aan de verschuldigde onderhoudsbijdragen voor 2024, vermeerderd met een verwachte aanpassing van de aanneemsommen met 5% en een bedrag voor extra werkzaamheden buiten de aanneemsom om.

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Indijk – begraafplaats	1.635	1.246	1.305	1.305	1.305	1.305
Smallebrugge – begraafplaats	2.045	2.500	2.625	2.625	2.625	2.625
Totaal	3.680	3.746	3.930	3.930	3.930	3.930

Bliksembeveiliging

De bliksembeveiligingsinstallaties worden eens in de twee jaar gecontroleerd. Op basis van de gemaakte kosten in het verleden is een bedrag van € 100 per te controleren object voldoende.

Brandblusvoorzieningen

In de molen in Witmarsum en de Broerekerk in Bolsward zijn brandblusvoorzieningen aangebracht. Deze verplichte voorziening wordt jaarlijks op deugdzaamheid getest.

Klokken en uurwerk- en luidinstallaties
Het gaat hier veelal om klein onderhoud aan de klokken en uurwerk- en luidinstallaties. De klokken en de uurwerk- en luidinstallaties van de Martinitoren in Bolsward moeten geheel worden gereviseerd. Hiervoor is in 2027 € 130.000 in de begroting opgenomen. Voor de overige objecten met een klok en uurwerk- en luidinstallatie is een bedrag geraamd van tussen de € 250 en € 500, afhankelijk van de in het verleden uitgegeven bedragen.

Monumentenwacht
Deze kosten omvatten de kosten van inspecties van de monumenten. In het jaar voorafgaande aan de opmaak van een PIP-plan moet altijd een inspectie worden gedaan. Zonder inspectie-rapport is het niet mogelijk rijkssubsidie aan te vragen en af te rekenen. In 2027 loopt voor 2, in 2028 voor 4 en in 2029 voor 1 object(en) de Sim-periode af. Per object zijn voor deze verplichte inspecties ramingen opgenomen.

Instandhouding – Niet-Simsubsidiabel

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Beheerskosten	3.650	5.300	6.450	6.450	6.450	6.450
Onderhoud/Verbetering/Aanpassing	33.973	1.500	1.500	1.500	17.000	1.500
Verzekering	25.154	25.160	36.215	36.215	36.215	36.215
Lokale heffingen	3.811	3.990	4.145	4.145	4.145	4.145
Energie	773	1.250	1.150	1.150	1.150	1.150
Schoonmaken	5.459	7.500	8.000	8.000	8.000	8.000
Totaal	72.820	44.700	57.460	57.460	72.960	57.460

Beheerskosten

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Vergoeding verhuur Broerekerk	500	500	600	600	600	600
Overige beheersvergoeding	3.150	4.800	5.850	5.850	5.850	5.850
Totaal	3.650	5.300	6.450	6.450	6.450	6.450

Voor de berekening van de beheersvergoedingen is ervan uitgegaan dat voor alle objecten, exclusief de vuurtoren in Workum, een beheerder is aangesteld.

Onderhoud/verbetering/aanpassing

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bolsward – Broerekerk, glazen dak	1.633					
Burgwerd- kerktoren, project klokken	21.998					
Workum – toren, glas-in-lood	9.051					
Workum – vuurtoren		1.500	1.500	1.500	17.000	1.500
Overig	1.291	.	.	.	.	.
Totaal	33.973	1.500	1.500	1.500	17.000	1.500

Het gaat hier om zaken die niet onder de reguliere Sim-regeling vallen.

Verzekeringspremie
Donatus is een onderlinge verzekeringsmaatschappij. Dit houdt in dat verliezen bij Donatus in het jaar daarop worden verwerkt in de verschuldigde premies. Voor de door Donatus behaalde winsten geldt vanzelfsprekend hetzelfde. Dit betekent dat de verschuldigde premies van jaar op jaar een grillig verloop kunnen hebben. Voor de raming van de premies voor brand- en stormschade is de betaalde premie in 2025 als uitgangspunt genomen.

Lokale heffingen
Uitgangspunt voor de geraamde bedragen is de betaalde heffing 2026 verhoogd met 5%.

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Afvalstoffenheffing Broerekerk	485	500	525	525	525	525
OZB – vuurtoren Workum	311	325	345	345	345	345
Waterschap vuurtoren Workum	234	240	260	260	260	260
Rioolheffing gemeente 9 objecten	2.781	2.925	3.015	3.015	3.015	3.015
Totaal	3.811	3.990	4.145	4.145	4.145	4.145

Energie en water
De Broerekerk te Bolsward, de molen te Witmarsum en de Waag in Makkum hebben een elektriciteitsaansluiting. De molen te Witmarsum heeft ook een wateraansluiting. Een groot deel van de elektriciteitskosten van de Broerekerk wordt gebruikt voor de gemeentelijke vleermuisfontein in Bolsward. De huurder van het bijgebouw bij de molen te Witmarsum gebruikt een deel van de geleverde elektriciteit voor eigen activiteiten. Afgesproken is dat de gebruikers van de Waag in Makkum de energiekosten volledig vergoeden.

Schoonmaken
Het betreft hier de kosten voor het schoonmaken en wassen van de glaskap van de Broerekerk te Bolsward. In 2024 is besloten ook de kit-aansluitingen jaarlijks te laten reinigen.

Onvoorzien

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Onvoorzien		18.750	27.000	27.000	27.000	27.000
Totaal		18.750	27.000	27.000	27.000	27.000

Voor elk object is een bedrag van € 1.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Dit is noodzakelijk om eventuele kosten te kunnen dekken die niet expliciet in de begrotingen zijn opgenomen.

Toren Nijland

4. Resultaten en reservepositie begroting 2027 c.a.

4.1 Resultaten

Het saldo van baten en lasten laat voor 2027 een negatief resultaat zien van € 232.936. De meerjarenramingen van de daaropvolgende drie jaar laten de volgende saldi zien:

- 2028 negatief € 1.348
- 2029 negatief € 118.371
- 2030 positief € 53.230

De geraamde saldi komen ten laste van of ten gunste van de onderhoudsreserve.

4.2 Reservepositie

Algemene reserve

De maximale omvang van de algemene reserve is vastgesteld op € 5.000 per object. Er zijn 27 objecten. Eind 2026 was de algemene reserve groot € 125.000. In 2026, na de daadwerkelijke overdracht van de Waag in Makkum en de Martinitoren in Bolsward moet derhalve vanuit de onderhoudsreserve de algemene reserve met € 10.000 worden aangevuld.

Onderhoudsreserve

Voor zover de algemene reserve de omvang heeft van het maximaal vastgestelde bedrag komen de gerealiseerde jaarresultaten ten gunste/ten laste van de onderhoudsreserve. Eind 2025 heeft deze reserve een omvang van € 843.458 (incl. jaarresultaat 2025).

Verwerking van de thans in deze begroting opgenomen resultaten levert het onderstaande overzicht op:

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Onderhoudsreserve begin	843.458	723.798	490.859	489.511	371.140
Aanvulling algemene reserve	- 10.000				
Geraamd resultaat	- 109.660	- 232.939	- 1.348	- 118.371	53.230
Onderhoudsreserve einde	723.798	490.859	489.511	371.140	424.370

5. Vaststelling

De begroting 2027 met de bijbehorende meerjarenramingen 2028 – 2030 is vastgesteld in de vergadering van het bestuur van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest-Fryslân gehouden op 1 oktober 2026.

de secretaris,

R. Boersma

de voorzitter

J. van der Weij